

Η Τέχνη της Αναγέννησης-Μανιερισμός

**Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης
Σχολή Καλών Τεχνών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Διδάσκουσα: Δρ Βικτώρια Φερεντίνου**

1. Εισαγωγή στην τέχνη της Αναγέννησης

Αναγέννηση → ορισμός

- Προσδιορίζει την τέχνη που διαμορφώνεται αρχικά το 14^ο αιώνα, κυριαρχεί τον 15^ο αιώνα και αποκρυσταλλώνεται τις πρώτες δεκαετίες του 16^{ου} αιώνα στην Ιταλία. Με μικρή καθυστέρηση οι κατακτήσεις της Ιταλικής Αναγέννησης εξαπλώνονται στη δυτική Ευρώπη.
- Εκφράζει το κυρίαρχο αίσθημα της εποχής του Τζιότο, του Δάντη και του Πετράρχη που υμνεί τη νεκρανάσταση του πολιτισμού και των τεχνών και καταδικάζει το Μεσαίωνα ως σκοτεινό και βάρβαρο. Το ξαναζωντάνεμα των τεχνών αναφέρεται στην τέχνη της αρχαιότητας.
- Ο όρος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον **Τζόρτζιο Βαζάρι** (1511-1574) για να χαρακτηρίσει την εποχή του. Διαδόθηκε με το έργο του Γερμανού ιστορικού **Jacob Burckhardt** τον 19^ο αιώνα (1860)

Η δόξα του λατινικού πολιτισμού
αφέθηκε να σκουριάσει, να βουλιάξει στη
λάσπη. Πολλές είναι οι απόψεις των
σοφών για το πώς συνέβη αυτό. ... Τολμώ
να ισχυριστώ ότι τέχνες όπως η
ζωγραφική, η γλυπτική και η
αρχιτεκτονική έχουν τόσο πολύ και για
τόσο μεγάλο διάστημα παρακμάσει,
ώστε σχεδόν να πεθάνουν, όπως και τα
γράμματα. Ωστόσο στην εποχή μας,
έχουν αναβιώσει, καθώς ο αριθμός των
λογίων και των καλλιτεχνών που
ακμάζουν σήμερα έχει αυξηθεί πολύ.

Lorenzo Balla, αρχές 14^{ου} αι.

Αν επιτρέπεται να μιλούμε για χρυσή εποχή, αυτή ασφαλώς θα είναι εκείνη που γεννά χρυσά πνεύματα. Και ότι αυτή η εποχή ταυτίζεται με τον αιώνα μας, ποιος μπορεί να τον αμφισβητήσει βλέποντας τις θαυμαστές επινοήσεις τους; Ο αιώνας μας, η χρυσή μας εποχή, ξανάφερε στο φως τις ελευθέριες τέχνες που είχανε σχεδόν αφανιστεί, τη γραμματική, την ποίηση, τη ρητορική, τη ζωγραφική, την αρχιτεκτονική, τη μουσική και το αρχαίο άσμα της λύρας του Ορφέα. Και όλα αυτά στην Φλωρεντία.

Marcilio Ficino, 1492

Αρχαία είναι τα έργα που φιλοτεχνήθηκαν πριν από τον Κωνσταντίνο στην Κόρινθο, την Αθήνα, τη Ρώμη και άλλες ξακουστές πόλεις, ως τα χρόνια του Νέρωνα, του Βεσπασιανού, του Τραϊανού, του Αδριανού και των Αντωνίνων. «Παλαιά» είναι τα έργα που φιλοτεχνήθηκαν από τα χρόνια του Αγίου Συλβέστρου κι έπειτα, από κάποια κατάλοιπα Ελλήνων, οι οποίοι γνώριζαν πως να χρωματίζουν παρά πώς να ζωγραφίζουν ... Από αυτήν την άποψη, η μοίρα των τεχνών είναι ανάλογη με εκείνη του ανθρώπινου σώματος: γέννηση, ωρίμανση, γήρανση, θάνατος. Σήμερα μπορεί κανείς να διαπιστώσει πιο εύκολα τη νέα γέννηση της τέχνης και την τελειότητα στην οποία έχει φτάσει και πάλι.

Giorgio Vasari, 1550

Αναγέννηση→περίοδοι (κατά Λαμπράκη-Πλάκα)

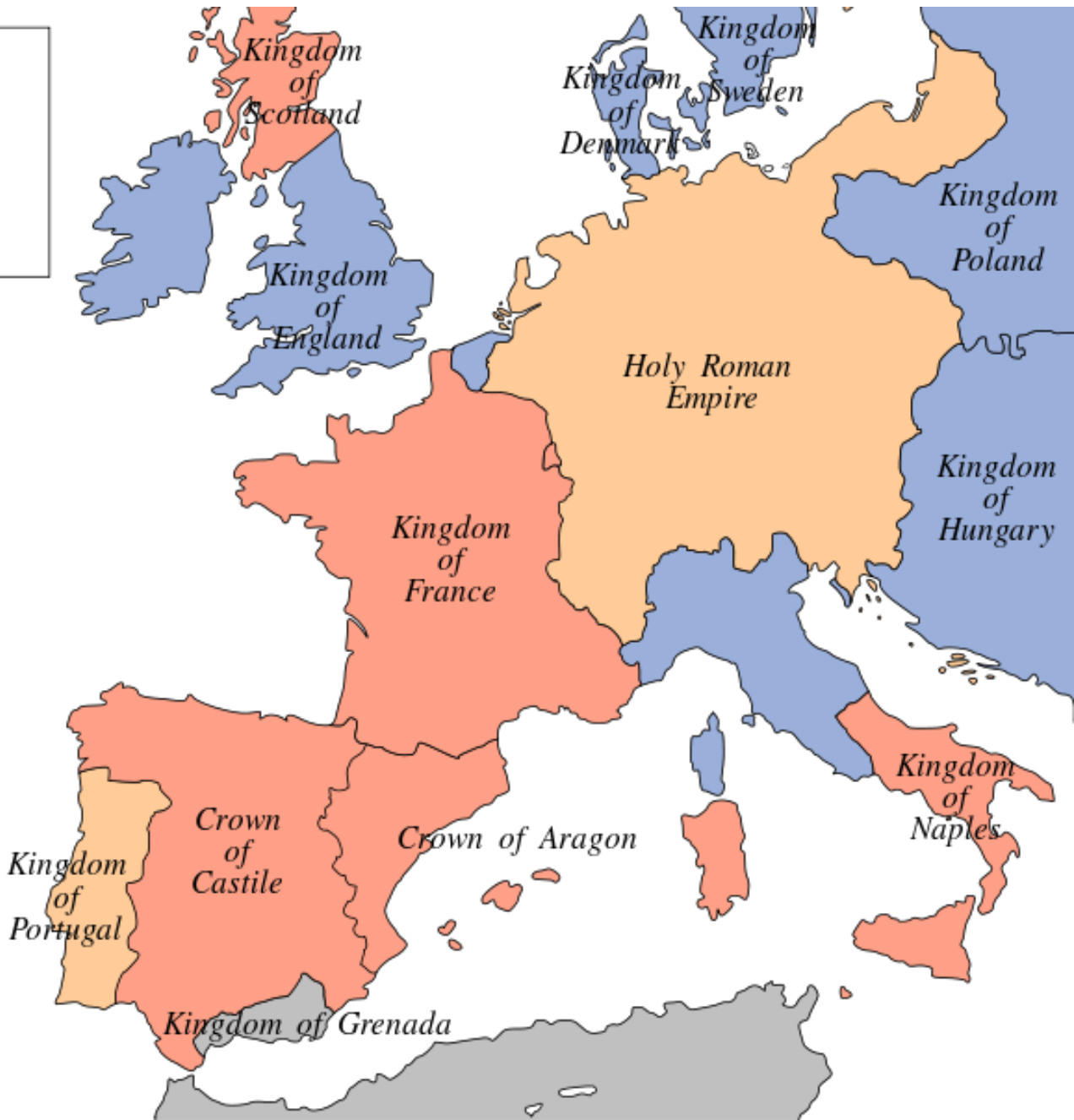
- α. Πρωτοαναγέννηση→14^{ος} αιώνας (Trecento)
- β. Πρώιμη Αναγέννηση →15^{ος} αιώνας (Quattrocento)
- γ. Ωριμη ή Κλασική Αναγέννηση → 1500-1527
(Cinquecento)
- δ. Όψιμη Αναγέννηση ή Μανιερισμός →1527-1600
(Cinquecento)

Πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο

- **1305-1378** Η έδρα της Καθολικής Εκκλησίας μεταφέρεται στην Αβινιόν
- **1378-1417** Μεγάλο Σχίσμα της Δυτικής Εκκλησίας
- **15^{ος} αιώνας** Σημαντική ανάπτυξη της Φλωρεντίας κάτω από την εξουσία της οικογένειας των Μεδίκων
- **16^{ος} αιώνας**
 - Κέντρο των εξελίξεων γίνεται η Ρώμη (1503-1513)
 - Γαλλία και Ισπανία συγκρούονται για την ηγεμονία στην ιταλική χερσόνησο
 - Ληλασία της Ρώμης από τα στρατεύματα του Καρόλου του Ε' (1527)

The Western Schism (1378-1417)

- Allegiance to Avignon
- Allegiance to Rome
- Variable allegiance
- Not applicable

Γιατί στην Ιταλία;

- Ανάπτυξη μεγάλων αστικών κέντρων με συντεχνιακή οργάνωση
- Η διοίκηση ασκείται από τα υψηλά στρώματα της μεσαίας τάξης. Σύγκρουση ανάμεσα στους ευγενείς και τους ανερχόμενους αστούς
- Ανάπτυξη ναυτιλίας και εμπορίου → οι ιταλικές πόλεις κράτη γίνονται η γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Ευρώπης
- Διαμόρφωση τραπεζικού συστήματος που απέφερε κέρδη → με τη δανειοδότηση ελέγχουν την πολιτική των ευρωπαϊκών κρατών
- Μετάβαση από τη φεουδαρχική αγροτική οικονομία του Μεσαίωνα στη φιλελεύθερη οικονομία του εμπορίου